

MÜSLÜMANLAR KARDEŞTİR*

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü
li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ
seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî
ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi
kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü
muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem...
Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle
muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh...
Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-
muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve
selleme ennehû kâl:*

الْأَمَانَةُ تَجْرُ الرِّزْقَ، وَالْخِيَانَةُ تَجْرُ الْفَقْرَ

(القضاءى عن على)

RE. 191/2 (El-emânetü tecürru'r-rizka, ve'l-
hiyânetü tecürrü'l- fakra.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ
salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ
muhammedin ve alâ âli seyyidinâ
muhammed...]

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“–Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“–Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. İnsanın Ruhü

İyi dikkat edin! Allah insana bir ruh vermiştir ki şu ufacık

bedenin içerisine sokmuştur. Şu ufacık bedenin içerisine o ruhu sokmuş fakat o kadar büyüktür ki ruh, nuru tüm kâinatı doldurur. Nuru eğer şimdi bu bedenden ayrılrsa, bu kâinatı güneşin nurundan daha geniş şekilde doldurur. O kadar geniş bir kudreti var. Işık ufacık yanıyor ama kuvvetine göre odayı dolduruyor. Ne kadar büyük lamba koyarsanız o kadar çok ışığı etrafına doldurur. İşte insandaki ruh o kadar büyük bir nurdur ki, bu insanın ruhu kâinatı doldurmaya yeter artar. İnsanın ruhu böyleyse ya bu velîlerin ruhu, ya o peygamberlerin ruhu nasıldır?..

Binâen aleyh büyükler der ki:

“–Peygamberlerin ruhu olduğun yerde mevcuttur.

Bulunduğun yerde ona tevessül edersen, hem duyar hem işitir.”

Arada mâni yok! Birçok büyükler de bunu bilfiil isbat etmişlerdir. İnsan bu kadar âdi mahlûk değildir, kötü mahlûk değildir. İnsandaki şeref hiç kimseye verilmemiştir. Fakat insan bu insanlığını ayakaltına alır da, bir adam üç kuruşluk altına, üç kuruşluk bir paraya tapar da Allah'ını unutursa, ondan da aşağı bir varlık olmaz.

Çünkü Allah'ın verdiği bu büyük cevheri üç kuruşa değişiyor. Dünyasındaki bir metâa değişiyor. Allah'ı unutmuş, peygamberi unutmuş, kitabı unutmuş. Ancak varsa yoksa dünyam diyor. Demek ki o ne kadar ölü bir ruh, ne kadar kıymetsiz bir insan! Kendisindeki bu yüksek varlıktan haberi yok!

b.Emanete Riayet Rızkı Artırır

Kudâî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الْأَمَانَةُ تَجْرُ الرِّزْقَ، وَالْخِيَانَةُ تَجْرُ الْفَقْرَ

(القضاعى عن على)

RE. 191/2 (*El-emânetü tecürru'r-rizka, ve'l-hiyânetü tecürrü'l-fakra.*)

¹ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.72, no:64; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.61, no:5499; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.38, no:10198.

(*El-emânetü tecürru'r-rizka*) “Emanet rızkı celb eder, (*ve'l- hiyânetü tecürrü'l-fakra*) hıyanet ise fakirliği celbeder.”

Emanete riayet edenlerin rızık ayağına gelir. Onun içindir ki şehirlinin rızıkıyla köylünün rızıkı bir olmaz. En çok çalışan köylüdür, ama en az rızık da onundur. Şehirde yaşayan insanın yediğini yiyemez, yaşadığını yaşayamaz.

Zavallının işi gücü bitmez. Sabahleyin erkenden kalkar, tarlasına gider, akşama kadar boğuşur boğuşur boğuşur. Ancak bir karın tokluğuna! İşte köylülerimizin hâli. Pek müreffeh olan ağası, beyi de öyledir. Üstün bir yaşayışı yoktur.

Ama şehirlinin rızıkı onlardan çok boldur. Oturduğu yerde her şey ayağına gelir. Enva-i çeşit en güzelleri ayağına gelir. Her şey oturduğu yerde, her şeyi kendi emrine âmâdedir. Çok rahatı vardır.

Sebebi? Şehirde ilim vardır, köyde ilim yoktur! Köyde ilim olmadığı için köylü o kadar çalışmasına rağmen, o cehlin altında zaruret içerisinde. Şehirde ilim vardır, ilminin mukabilinde rahatlık vardır.

İlim rızıkı celbeder. Emanete riayet, ilmin neticesidir. İlmin ne kadar çok olursa, emanete o kadar riayetkâr olursun. İlmin ne kadar azsa, emanete de o kadar hıyanetlik edersin.

İlim deyince, Allah'ı bilme ilmi! Allah'ı ne kadar bilebiliyorsan emanete o kadar riayet edersin. Yoksa bütün bilgiler değil. Ne bilginler var ki, bugün bizim canımızı almaya çalışıyor.

Onun için Peygamber SAS buyurmuş ki:²

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْأَرْبَعِ؛ مِمَّنْ عِلْمٌ لَّ يَنْفَعُ،
وَمِمَّنْ قَلْبٌ لَّ يَخْشَعُ، وَمِمَّنْ نَفْسٌ لَّ تَشْبَعُ، وَمِمَّنْ دُ

عَاءٌ لَّ يَسْمَعُ

(حم. د. ن. ه. ك. عن أبي هريرة)

(*Allâhümme innî eûzü bike mine'l-erbai*) “Yâ Rabbi, dört şeyden sana sığınırım: (*Min ilmin lâ yenfa*) Fayda vermeyen ilimden, (*ve min kalbin lâ yahşa*) huşû duymayan kalpten, (*ve min nefsin lâ yeşba*) doymayan nefisten, (*ve min duâin lâ yesma*) kabul edilmeyen duadan sana sığınırım.”

Binâen aleyh ilimlerin hepsi lazım ama asıl fayda vereni lazım. Mesela bugün atom denilen ilimler var. Çeşitli bilgiler var. Hepsi lazım ama dünya için lazım. Ahiret için bunların lüzumu yok. Binâen aleyh ahiret için lazım olan ilim, irfan ilmidir. Çünkü mezara girdiğimiz vakitte bize, “Rabbin kim?” diye soracaklar. Sen atom alimisin, sen elektrik alimisin, sen füze alimisin... Bunların hiçbiri aklına gelmez.

“—Sen Allah’ı tanıdın mı bakayım? Sana bu kadar ömür verdik. Bu kadar ömrün içerisinde seni yaradan sahibini, Hâlik’ını tanıdın mı, söyle bakalım!” diye onu sorarlar.

² Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.347, no:1324; Nesêî, *Sünen*, c.XVI, s.351, no:5372; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.292, no:246; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.340, no:8469; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.185, no:354; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.I, s.462, no:1879; Ebû Hüreyre RA’dan.

“—Ben füzeyle uğraştım, atomla uğraştım, onları öğrendim. Allah’ı öğrenmeye vaktim kalmadı.” diyecek olursa, onun azabı da iki kat olur.

Meselâ, cahilin azabı bir kattır. Fakat o bilginin azabı iki kattır. Çünkü Allah ona o kadar akıl vermiş ki o aklıyla bir füze yapabiliyor, elektrik icat edebiliyor, çok çeşitli hünerler bulabiliyor; demek ki kuvvetli akli var. Bu kuvvetli akla hâkim olduğu halde bu varlığın sahibini bulamadığından dolayı insan iki kat mes’uliyet altına girer.

Onun için, evvelâ kendini cehennemden kurtarmanın çaresini bulmak lazım! En büyük şey senin vücudundur. Vücut sana emanettir, onu ateşe atma; o vücudu ateşe atmak o emanete hıyanettir.

“—O vücudu nasıl ateşe atarsın?”

Allah’ın yolundan ayrıldın mı, Peygamberin yolundan, kitabın yolundan ayrıldın mı, o ceset cehenneme gitmiş demektir. O zaman ilk cezayı sen görüyorsun ki, bu sana verilen emanete hıyanet ettiğinden dolayıdır.

Çoluğun çocuğun da böyle...

İnsan ister ki çoluğu çocuğu çok bilgi sahibi olsun, çok müreffeh bir hayata nâil olsunlar... İster ama onlara evvela Allah’ı öğretmek, Peygamberini tanıtmak, kitabını tanıtmak ebeveynin ilk vazifesi! Yedirmek içirmek nasıl vazifesiye, onları soğuktan sıcaktan korumak nasıl vazifesiye, dinini öğretmek de öyle vazifesidir.

Dinini öğretmeyen ebeveyn kıyamet gününde mes'uldür. Eğer çocuk buluğdan evvel ölürse, babasının yakasına yapışır:

“—Yâ Rabbi, bu bana öğretmemiş...”

Buluğdan sonra kendisi öğrenmediyse, o zaman kendisi mes'ul olur. Binâen aleyh emanet çok büyük bir meseledir.

Onun için, *estâizü bi'llâh*:

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا
وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلَمًا مًّا جَهُ وِلًّا

(الأحزاب: 72)

(*Innâ aradne'l-emânete ale's-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli feebejne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehe'l-insân, innehû kâne zalûmen cehûlâ.*) [Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, sorumluluğundan korktular. Onu insan yükledi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir.] (Ahzab, 33/72)

Bu emaneti Cenâb-ı Hak evvela eşyaya arz etmiş:

“—Emanet denilen bir şey var bizde, vereceğiz. Hanginiz bunu alırsınız?”

Herkes;

“—Aman yâ Rabbi! Ben taşıyamam o emaneti!” demiş.

Cenâb-ı Hak'tan özür dilemişler, af dilemişler.
İnsana gelince;

“—Yâ Rabbi, bunun mukabilinde ne var?” demiş.

“—Bu emanetin mukabilinde yapabilirsen sana cennet var.”

“—Ya yapamazsam?..”

“—Cehennem var.”

“—Ben yaparım inşaallah.” diyerek bu emaneti kabul etmiş.

Bu emanetin mânası çok geniştir: Vücut emanet, evlat emanet, ev emanet, vatan emanet, din emanet, namaz emanet, oruç

emanet, dinin icapları ne varsa hepsi emanet...
Bu emanetlerin hepsine riayet etmek mecburiyetindeyiz. Ettiğimiz takdirde rızığımız çok bollanır, rızkı çeker. Rızığımız çoğalır, başkasına muhtaç olmayız. Rızkın bolluğu insanı başkasına boyun büktürmez.

Başkasına boyun büküyorsak, başkasından yardım istiyorsak, demek ki biz emanete riayet edememişiz, edemiyoruz. Emanete riayet edemediğimizden dolayı boynumuz bükük. Ötekinin kapısına varıyoruz;

“—Aman beş kuruş varsa ver, akşama ben açım...” diyoruz.

Açlığı söyleyebilip de başkasından yardım istemek, yardım talep etmek, muhakkak ki emanete riayet etmediğimizin alâmetidir.

Onun için, Hz. Ali KV der ki:

“—Sen insansın, insan olmağın dolayısıyla başkasına gider boyun büker de ondan bir şey istersen, sen onun esiri olursun!”

Esaretin ne kadar kötü olduğunu hepimiz iyi biliriz. Onun için, başkasına esir olmamak için, kendini başkasına muhtaç etmeyecek kadar çalışmak insanın vazifesi. İnsanın başkasına gidip el açması kadar ayıp bir şey var mı?

Bir fukarâ kapımıza geldi miydi onu ayıplıyoruz:

“—Utanmaz adam, nedir bu senin yaptığın?”

Bir gün daha gelirse:

“—Utanmaz adam, nedir böyle her gün geliyorsun? Bak sapasağlamsın, çalışsana!”

Başka tabirler de kullanan oluyor. “Çalışsana bak, her tarafta iş var!” diyor. Kapımızdan onu kovmasak da, dilimizle söylemesek de hâlimizle de ona böyle diyoruz.

Bu isteyen adamın, veren adama esir olması tabiatın, tıynetin icabıdır. İstedin de verdi mi, ona köle olursun.

“—Ahmet, gel!”

“—Pekiyi efendim. Ne var?”

“—Burayı süpürüver, şöyle yapıver.”

“—Niçin?”

Adamın bir kere esiri olmuş. İsteyince veriyor sana, verince kölesi oluyorsun. Kölesi oldun mu, adam seni istediği gibi kullanıyor. Seni istediği gibi kullanır, çünkü kölesisin!

Hz. Ali KV sonra diyor ki;

“—İstediğine de ver, sen de onun emîri olursun!”

Bak ne kadar incelikler var bu sözlerde! İstediğin adama ver, verdiğin takdirde sen de onun kumandanı olursun. Emîr, kumandan demek. Onun hükümdarı olursun. Öteki esir olur, bu da kumandan olur.

“—Alan esir, veren kumandan; hangisi a'lâ?”
Elbette kumandan olmak a'lâ!

Öyleyse kitabımız bize ne diyor:

“—Çalış, kumandan ol!” diyor. “Köle ol!” demiyor. Köleliği kitabımız zemmeder. Köle yaşayan insanlar var. Alıştı mı bir kere çok rahat gelir kölelik. İstemez âzad olmasını. Mesela Arabistan'da köleler var, onları âzad etmişler;

“—Aman efendim, âzad edip de beni ne yapacaksın. Ben çalışmasını beceremem ki! Şunu bunu yapıyorum, sen de benim karnımı doyuruyorsun, yeter bu bana...” demişler.

Köleliğe alışmış. Köleliğe alışan milletler Allah esirgeye – insanlar da böyle milletler de böyle— en nihayet ölene kadar işleri böyle gider.

Aziz kardeşlerim! Onun için buna çok dikkat edin:

الْأَمَانَةُ تَجْرُ الرِّزْقَ، وَالْخِيَانَةُ تَجْرُ الْفَقْرَ

(القضاعي عن علي)

RE. 191/2 (*El-emânetü tecürru'r-rizka*)
“Emanet rızkı celb eder, (*ve'l-hiyânetü tecürrü'l-fakra*) hıyanet ise fakirliği celbeder.”

Bunun iki cihan serveri Hz. Fahr-i Kâinat söylüyor:

“—Hıyanet fakirliği getirir. Emanete riayet, zenginliği getirir.”

Ama biz bu kaideyi bugün bozmuşuzdur. Bozduğumuzun cezasını da elbette çekeceğiz. Onun için şöyle diyor:

Hıyanetlik nedir?

Bir işte patrona kendini sevdiliyor. Diyor ki:

“—Bu adam çok emin bir adamdır. Bütün paralarımı, servetimi, çoluğumu çocuğumu buna teslim etsem, kılına keder gelmez.” diyor.

O kadar emniyet kesp ediyor. O emniyeti kesp ettikten sonra, o adamın canına okuyuveriyor. İşte hıyanetin asıl kökü burada. Evvela kendini beğendiriyor, kendine güvendiriyor; sonra da onun canına okuyor.

Canına okumakla ne olacak? Mesela farz et ki adamın bütün servetine sahip oldu. Milyonluk bir adamdı. Bu hıyaneti sebebiyle bütün servetine de sahip oldu. Sanki şimdi bu adam fakirlikten kurtulacak mı dersiniz?

Hayır! Fakirliğinin üstüne bir fakirlik daha, kambur üstüne bir kambur daha yüklenmiş olur. O paralar ona zehir olur; ne yemesini bilir

ne giymesini bilir. O para onun dünyasını da cehennem yapar, ahiretini de cehennem yapar. Dünyası da berbat olur, ahireti de!

Aziz kardeşlerim! Onun için, hıyanet iyi şey değildir. Elmanın çürüğünü altına koyup üstüne iyisini koyarak satmak da bir nevî hainliktir. Her nevî mahsulün hıyanet tarafına kaçır satarsan, oradan kazanacağın para bütün mülk sahibi olsan, servet sahibi olsan, hepsinin kökü haramdan ibarettir. Hainlikle kazanmışsın çünkü; ne senin ne de çoluk çocuğunun refahına kâfi gelmez. Çünkü kökü hainliktir.

Onun için, yapacağı işlerde insan daima hüsn-i niyetli ve emanete riayetkâr olacak. Sana adam emanet ediyor:

“—Bana şuradan bir okka, iki okka şunu ver.” diyor. Ona kalkıyorsun çarığınızı çürüğünü doldurup veriyorsun. Bu elbette hıyanettir, misal olarak. Her şey de buna benzer.

Bizim bir arkadaşımız vardı, adı Ömer Lütfi idi. Kendisi çorap ve fanila dokur. Bir makinesi vardı. Misal olarak vereyim: Çorap makinesinin bir çarkı kırılmış. Kütüphane tarafına, kitapçılar tarafına giderken eskiden orada bu makinelerin satıcıları var idi. Gitmiş onlara; “Yahu işte benim makinenin şurası kırıldı. Bu çarka benzer bir çarkınız varsa verin bana!” demiş, vermişler. Eve götürmüş, bakmış ki çark çatlak! Üzerine bir yaldız vurulmuş, “sağlam” diye gösterilmiş. Daha makineye koyarken ikiye bölünmüş.

Rahmetlik sakallıydı da sonra sakalını kazımış idi. Satan kimseye gitmiş:

“—Arkadaş! Bana bak! Benim sakalım seninkinden çok idi. Fakat ben bu sakalın hakkına riayet edemediğim için, âlem benim sakalıma bakıyordu da ‘iyi adam’ diyerek aldanıyordu. Âlem aldanmasın diye ben sakalı kazıdım! Sen de ya bu sakalını kazı, ya sakalına göre iş gör!” demiş.

Bu güzel mânalı bir sözdür. Allah cümlemizi affetsin...

Allah’ın bize verdiği imân ü İslâm’dan daha mukaddes bir şey var mıdır? İmân ü İslâmiyet bize adaleti ve emaneti emrederken; müslüman olsun da, diğer müslümana hainlik yapsın, onu kandırsın, onun elinden servetini alsın, malını alsın diye emretmez. Bu Müslümanlığa değil insanlığa bile sığmaz.

c.Müslümanlar Kardeştir

Onun için gelelim kardeşlik dersine:

İki cihan serveri Peygamberimiz SA buyurmuşlar ki:³

أَلَمْ سَلِمَ وَنَ إِخْوَةٌ، لَ فَضْلَ لِأَحَدَ عَلَى أَحَدَ، إِلَّا

بِالتَّقْوَى

(طب. حل. عن محمد بن حبيب بن خراش العصري عن أبيه)

³ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.IV, s.25, no:3547; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VIII, s.160, no:13080; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.234; Muhammed ibn-i Hubeyb ibn-i Hırâş el-Usrî babasından.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.149, no:743; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.174, no:24588.

RE. 236/1 (*El-müslimûne ihvetün, lâ fadla li-ehadin alâ ehadin, illâ bi't-takvâ.*)

(*El-müslimûne ihvetün*) “Müslümanlar kardeştir. (*Lâ fadla li-ehadin alâ ehadin*) Kimsenin kimseye bir üstünlüğü yoktur; (*illâ bi't-takvâ*) ancak takva hali hariç.”

Bunu her ders söylesek bitmez. Bunu her ders söyleyelim de bakalım içimize işlemek imkânı bulabilir miyiz. Bunu hepimiz biliyoruz: Müslümanlar kardeştir.

Bitti. Kardeş kardeşine ne yapar? Kardeş kardeşe hıyanet eder mi? Ediyorsa kardeş değildir. Hıyanet etmemesi lazım. Kardeş kardeşin elinden tutar mı? Elbette tutar. Kardeş kardeşe sarılır mı? Elbette sarılır. Kardeş kardeşe hürmet, saygı gösterir mi? Kardeşlik fıtratı, elbette gösterir... Öyleyse biz nasıl kardeşizdir ki birbirimizi ne tanıyabiliyoruz, ne hürmetimiz var, ne saygımız var, ne şuyumuz var, ne buyumuz var. Demek ki müslümanlıktaki bu kardeşlik bizim ölçümümüzdür! Kardeşliğimiz ne nisbetteyse, müslümanlığımız da o nisbetedir.

Onun için Hz. Allah Celle ve A'lâ Sûre-i Hucurât'ta:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ وَإِخْوَةٌ

(الحجرات: ١٠)

(*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Muhakkak müslümanlar, mü'minler kardeştir!” (Hucurât, 49/10) buyuruyor.

Mü'minlerin kardeş olmalarını iktiza ederken, müminler kardeşlerinden ne kadar uzak oluyorsa, imandan da o kadar uzak oluyorlar. Birbirlerine ne kadar çok sarılırlarsa, imanları o kadar çok kuvvetlenir.

Bir hadîs-i şerifte Cenâb-ı Peygamber Ensar'ı çok methediyor:⁴

الْأَنْصَارُ شِعَارٌ، وَالنَّاسُ دِثَارٌ؛ وَلَوْ أَنَّ النَّاسَ
اسْتَقْبَلُوا وَاوْدِيَاءَ أُوشَيْبَةَ، وَاسْتَقْبَلَتِ الْأَنْصَارُ
وَادِيَاءَ، لَسَلَكْتُ وَادِيَةَ الْأَنْصَارِ؛ وَلَوْ أَلْهَجَرَةُ،
لَكَ نَتِ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ

(ه. عن عبد المهيمن بن عباس بن سهل عن سعد عن أبيه عن جده)

RE. 192/2 (*El-ensàru şîârûn*) “Ensar iç gömleği gibidir. (*Ve'n- nâsü disârûn*) Diğer insanlar da dış esvabı gibidir. (*Velev enne'n- nâse istakbelû vâdiyen ev şî'ben*) Bütün insanlar bir tarafı tutsalar, (*ve'stakbeleti'l-ensàru vâdiyen*) Ensar da bir tarafı tutsa, (*leselektü vâdiye'l-ensàri*) ben Ensar'ın tarafını tutarım. (*Ve levle'l- hicretü*) Arada hicret olmasa idi, (*leküntü'mreen mine'l-ensàri*) ben de Ensar'dan bir kimse olurum.”

⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.193, no:160; Abdülmüheymin ibn-i Abbas ibn-i Sehl'den, o Sa'd'tan, o da babasından, o da dedesinden.

Buhârî, *Sahih*, c.XIII, s.224, no:3985; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.291, no:1758;

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.42, no:16517; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.339, no:12723; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.162, no:33036; Abdullah ibn-i Zeyd ibn-i Asım RA'dan.

“—Dünyada insanlar bir tarafa ayrılrsa, Ensar da bir tarafa ayrılrsa; ben Ensar tarafına giderim, Ensar’ın gittiği vadiye giderim, onlardan ayrılmam!” diyor.

Niçin?

“—Onlar sözlerinde çok durdular. Vefakâr adamlar... Ben Muhacir olarak geldim. Beni korumak için mallarıyla canlarıyla önüme düştüler. Fedakârlık yaptılar. Vermiş oldukları sözde durdular. Biz seni koruruz, dediler. Gel bize, dediler. Geldim. Hakikaten de beni korudular. Çoluk çocuk hepsi düşmana karşı çıktılar. Beni korumak için evlatlarını da feda ettiler, kendilerini de feda ettiler, mallarını da feda ettiler. Bu verdikleri sözün sahibi olduklarını gösteren bir şeydir. Binâen aleyh onlar bir tarafa, nas bir tarafa ayrılrsa, ben onların ayrıldığı tarafa dönerim.” buyuruyor.

Şuraya dikkat ediniz ki, Peygamber SAS, peygamber iken ashâbına muvafakat gösteriyor. Ey aziz kardeş! Sen de “Müslümanım!” diyorsun da hangi büyüğüne muvafakat gösteriyorsun? Hangi kardeşine muvafakat gösteriyorsun?

Bak şu beş vakit kıldığımız namaz bize diyor ki:
“—Ey kardeş, safını düz tut!”

Yamuk yumuk saf istemiyor bizden müslümanlık. Bu bize ne demek? Dosdoğru olunuz, demektir. Safın nasıl doğruysa sen de öyle doğru müslüman ol. Safı doğru olan insanların imanları doğrudur. Safları yamuk yumuk olan insanların imanları bozuktur. İmanları nisbetinde safları düzgün olur.

“—Canım işte *Allahu ekber* deyip Allah’a döneceğiz ya; ben burada dururum, sen orada durursun, bu burada durur. Ne böyle sıraya sokuyorsunuz bizi?”

Bunda ne büyük hikmetler var! Bizi doğru sıraya sokmaları bizim de sıraya gelmemiz de bir derstir. Bakınız Müslümanlıkta ne kadar güzel şeyler vardır:

Saf dolmuş. Sen de yalnız kalmışsın. Yalnız başına namaz kerahetlidir. O yalnız başına namazı kılmamak için, öndeki saftan bir insanı çekecek, yanına alacaksın da sen de yalnız olmayacaksınız. Yalnız olmamak için çeker.

Onun için, müslümanların birbirlerine çok sarılmaları lazım.

Ashâb-ı kirâmın omuzları, omuz kenarları -o kadar sıkışmışlar ki- birbirine sürünmekten eskirmiş.

Aradan şeytan geçecek mesafe bırakmayın! Aranızda rüzgâr geçecek mesafe bırakmayın! Rüzgâr bile geçemesin aranızdan, sıkışın birbirinize! O sıkışmadan mânen insanların birbirine tesirleri geçer.

Zamanında buraya bir hoca efendi gelmişti. O hoca efendi çok tıp ilmine âgahtı ve hikmetli sözleri de pek çoktu. Bunun derslerini ben çok dinledim. O bir dersinde;

“—Verem hastalarını ben camide cemaatin arasına sokmak suretiyle tedavi ederim.” dedi.

Çünkü Allah-u Teâlâ imam efendiye rahmetini indirir. İmam efendinin arkasındaki cemaate de o rahmet-i ilâhî sırayla gider. Arada mesafe kalmamak şartıyla bu rahmet birinden diğerine intikal eder, geçer.

Bu el tutuşmak suretiyle elimizdeki cereyanın birbirimize nasıl akımı varsa, bu mâneviyat da böyle bir akımdır, gider insanların arasında... İnsanlar bunu bilmez. Bu akımı bozan aradaki boşluktur.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ اللَّهُ، وَمَنْ قَطَعَ صَفًّا قَطَعَهُ اللَّهُ

(حم. د. ن. ق. عن ابن عمر)

(*Ve men vesale saffen vesalehu'llàhu*) “Kim saffı bitiştirirse, Allah da onu kendisine vasleder. (*Ve men kataa saffen kataahu'llàhu*) Kim de saffı keserse, Allah da onun arasını açar.”

Onun için, kim safının arasını açarsa, Allah onun arasını açsın! Safının arasını açan, sıkışmayan bir müslümanın Allah işini bozsun! Kim sıkı sıkı tuttu, arada boşluk mesafe bırakmadı; Allah onu kendine vasletsin. Vâsıl-ı illallah olsun, evliyâ olsun...

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.318, no:810; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.309, no:570; Neseî, *Sünen*, c.III, s.318, no:810; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.101, no:4967; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.97, no:5724; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ne sebebiyle? O namazdaki irtibatı muhafaza suretiyle!

“—Ama hava çok sıcak ya şimdi, azıcık da geniş oturalım...”

demenin ne kadar cahillik olduğunu siz anlarsınız artık.

Onun için müslümanlık, kardeşlikten ibarettir. Kardeşlik de emanete riayeti iktiza eder. Birbirlerine hürmeti iktiza eder. Birbirlerine karşı saygı iktiza eder. Bir müslümanı hakir görmek, kabahat ve günah cihetinden kâfidir. Olur ya, adam bilgisizdir, cahildir, parası pulu da yoktur, boynu büküktür. “A miskin herif, çekil şuradan!” der insan bazen. Ona hakaretâmiz bir söz söyler.

Bu ne kadar acı bir şeydir. Kendinin parası var, bilgisi var, kuvvet kudreti var. Onlar mağdurdur. Fakat bilirsin ki, yarın sen de bir ihtiyar olacaksın. Yerinden belki kımıldayamayacaksın da, isteyeceksin ki çoluk çocuğun da senin elinden tutsun, kaldırsınlar.

Şimdi aramızda bir garip var. Yaşlanmış, kızının yanına iltica etmiş. Üç beş aydan beri bakıvermişler ama damat bey demiş ki:

“—Ben senin babana uzun boylu bakamam. Baban da başının çaresine baksın. Nereye gidecekse gitsin.”

Adam diyor ki:

“—Karım yok, başka çocuklarım da yok, evim de yok, bir şeyim de yok. Sığındıydım onların yanına, fakat damat bugün, ‘Ben sana uzun boylu bakamam. Hadi başının çaresine bak!’ diyor.”

Bizim yardımımızı istemek için buraya gelmiş:

“—Sen bilirsin hoca efendi. Cemaate de söyle de bana biraz yardım ederlerse, ben de çekilirim, memleketime giderim. Ne yapalım işte, ölümüm neredeyse onu beklerim.” diyor.

Hâlbuki bu müslümanlık denilen şeyde akrabalık ikinci mertebededir. Asıl müslümanlık en önemli kardeşlik vazifesidir. Bizimmüslüman kardeşimiz nerede olursa olsun, onu bağrımıza basmak hepimizin vazifesidir. Bugün kendi akrabamız bağrına basamıyor. Kaynatasına bile bir insan bugün bakamıyor. Bu insanlıktaki ve İslâmiyet’teki zaafımızın yegâne alâmetidir.

d.Müslümanı Hakir Görmek

Onun için bir insanın bir müslümanı hakir görmesi, şer olarakkâfi gelir. Peygamber SAS Efendimiz ne güzel diyor:⁶

---

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.426, no:4650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.277, no:7713; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.92, no:11276; Beyhakî, *Şuabü’l-İmân*, c.V, s.280, no:6660; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.148, no:120; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.463, no:8778; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.420, no:1442; Ebû Hüreyre RA’dan.

Câmiü’l-Ehâdis, c.XVI, s.55, no:16193; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.378, no:3158.

بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

(م. حم. ق. هب. عن أبي هريرة)

(*Bi-hasbi'mriin mine's-şerri en yahkıra ehàhü'l-müslime*) “Şerden o adama yeter ki, müslüman kardeşini hakir görsün. Bir müslüman kardeşini hakir mi görüyorsun, bu sana şer olarak yeter!”

Niçin? Yaradan Allah öyle yaratmış. Sen Allah'ın yarattığına neden itiraz ediyorsun? Neden onu hor hakir görüyorsun? Yarın senin akıbetinin ne olacağını, sen nasıl bilebilirsin?

Sen bir kere dünyaya gelirken ne kadar himayeye muhtaç bir mahlûktun. Kendi kendine elinden ne gelirdi? Anan baban seni himaye etmeseydi, bakmasaydı, şu hâle gelmeseydin, okutmasalardı seni, kim bilir nasıl olurdu değil mi?

Yaşamazdık bile! Onların himayeleri sayesinde yaşadık da bugün de ahirete doğru gitmek bu kanun-ı ilâhî! Vücut kuvvetten, kudretten düşecek, göz görmeyecek, kulak duymayacak, el ayak hareket edemeyecek. Nihayet bir gün de bu alemden yuvarlanıp gideceksin. Ona, o gideceği âleme bir an evvel gitsin diye tekme mi vurmak lazım, yoksa o onun o derdinde onun yardımcısı mı olmak lazım?

Bu hristiyan da olsa, dinsiz de olsa, insanlık icabı artık vicdanı razı olmaz ki, onu öyle hor hakir bıraksın! Onun elinden tutmaya çalışır. Onun için zuafâyı himaye etmek niyetiyle Avrupa'da birçok cemiyetler kurulmuş. Hatta orada

kuşlara bile, hayvanlara bile bakma cemiyetleri varmış. O hayvanlara bile bakmakla iftihar ediyor adam. Ama bu muameleyi insan kendi cinsine yapmazsa, o adamı sen artık hesap et!

Allah kusurumuzu affetsin de hepimizi hakiki müslümanlar zümresine ilhak buyursun... Âmin.

Hakiki müslüman olmak; bu senin elinde de değil, benim elimde de değil... Bu Allah-u Teâlâ'nın vergisiyle olur. Allah-u Teâlâ kendisine yönelene verir bu devleti... Sen parayı kullanmasını bilmeyen adamın eline parayı verir misin? Bu adam bilmiyor parayı kullanmasını, verirsen sokakta boş yere atacaktır. Onun eline parayı vermezsin. Binâen aleyh Allah-u Teâlâ o kardeşlik denilen büyük devleti sevdikleri insanlara veriyor, müslümanlara veriyor.

Bak bu kadar gâvur var. Allah; “Bütün insanlar kardeş!” demiyor. (*Inneme'l-mü'minûne ihvetün*) “Ancak mü'minler kardeşler!” buyuruyor. İmanında sâdıksan, kardeşsin; imanında sâdık değilsen, o halde kardeşlikten de uzaksın.

e. Emirler Kureyş'tendir

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya'lâ, Ebû Berze el-Eslemî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

---

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.421, no:19797; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.323, no:3645; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.148, no:4502; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.6, no:1309; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.349, no:8981; Ebû Berze el-Eslemî RA'dan.

أَلَا مَرَاءٍ مِنْ قِ رَيْشٍ ، أَلَا مَرَاءٍ مِنْ قِ رَيْشٍ ، أَلَا
مَرَاءٍ مِنْ قِ رَيْشٍ ، لَكَ مِنْ عَلَيْهِمْ حَقٌّ ، وَلَهُ مِنْ عَلَيْكَ مِنْ
حَقٍّ ، مَا فَعَلَ وَالثَّلَاثَا: مَا حَكَمَ وَافْعَدَلَ وَ، وَاسْت
رُحِمَ وَافْرَجِمَ وَ، وَعَاهَدَ وَافَوْفُوا؛ فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ مِنْهُ ، فَعَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ ، وَ الْمَلَائِكَةِ ، وَ النَّاسِ
أَجْمَعِينَ

(حم.ع. عن أبي برزة)

RE. 191/3 (*El-ümerâü min kureyšîn, el-ümerâü min kureyšîn, el-umerâü min kureyšîn; leküm aleyhim hakkun, ve lehüm aleyküm hakkun, mâ fealû selâsen: Mâ hakemû feadelû, ve istürhimû ferahimû, ve âhedû fevefev; femen lem yef'al zâlike minhüm, fealeyhim la'netu'llâhi, ve'l-melâiketi, ve'n-nâsi ecmaîn.*)

(*El-ümerâü min kureyšîn*) “Emirler Kureyš'tendir, (*el-ümerâü min kureyšîn*) emirler Kureyš'tendir, (*el-ümerâü min kureyšîn*) emirler Kureyš'tendir. (*Leküm aleyhim hakkun, ve lehüm aleyküm hakkun*) Sizin onlar üzerinde, onların da sizin üzerinizde hakları vardır; (*mâ fealû selâsen*) onlar şu üç şeyi yaptıkça:

(*Mâ hakemû feadelû*) Hükmettikleri zaman adalet etmeleri.

(*Ve istürhimû ferahimû*) Merhamet istendiğinde merhametli olmaları.

(*Ve âhedû fevefev*) Ahidlerinde vefa göstermeleri.

(*Femen lem yef'al zâlike minhüm*) Onlardan kim, bu üç şeyi yapmazsa, (*fealeyhim la'netu'llâhi, ve'l-melâiketi, ve'n-nâsi ecmaîn*) Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun!”

“Sizin emirlerinizde hakkınız, onların da sizde hakkı vardır. Sizin onlarda olan hakkınız: Hükmettikleri vakit, hükmü adaletle yapıyorlarsa, onlara ne mutlu! Hâkimlerinden hükümdarlarından merhamet dilediğiniz zaman, yardım istediğiniz zaman, merhamet ediyorlarsa ne iyi hükümdardırlar. Bir söz veriyorlar, verdikleri sözü tutuyorlarsa, ne mutlu onlara!

Eğer bunlar verdikleri sözleri tutmuyorlarsa, kendilerinden merhamet istenildiği vakit merhamet etmiyorlarsa, hükümlerini de adaletli yapmıyorlarsa; Allah'ın lâneti onların üzerine olsun! Meleklerin de lâneti onun üzerine olsun! Bütün insanların da lâneti bunların üzerine olsun!” diyor.

Bu lanete müstehak olmak mı iyidir, merhamete müstehak olmak mı iyidir? Allah kusurlarımızı affetsin... Kardeşlik bunları iktiza eder. Kardeşlikte âciz oldu muydu, bu lânetin altına düşer, Allah esirgesin... Birbirlerine karşı daima hakîmâne hareket etmesi, merhametle muamele etmesi, birbirlerine verdikleri söze riayet etmesi gerekirken, bunları yapmamak bizim için en büyük bir noksanlıktır.

f. Fakirler Kırk Yıl Önce Cennete Girecek

Taberânî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

الْأَنْبِيَاءِ كُلِّهِمْ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ سَلِيمَانَ
بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَرْبَعِينَ عَامًا؛ وَإِنَّ
قَرَاءَةَ الْمُسْلِمِينَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَغْنِيَاءِهِمْ
بِأَرْبَعِينَ عَامًا؛ وَإِنَّ صَالِحَ الْعَبِيدِ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ، قَبْلَ الْآخِرِينَ بِأَرْبَعِينَ عَامًا؛ وَإِنَّ أَهْلَ
الْمَدِينِ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ قَبْلَ أَهْلِ الرِّسْتَقِ
بِأَرْبَعِينَ عَامًا، لِفَضْلِ الْمَدَائِنِ وَالْجَمَاعَاتِ وَحِ
لْقِ الذِّكْرِ، وَإِذَا كَانَ بَلَاءٌ، خِصَّ وَابٍ هَدُونَهُمْ
(طب. عن معاذ)

RE. 191/4 (*El-enbiyâu küllühüm yedhulûne'l-cennete kable süleymâne'bni dâvûde aleyhi's-selâmi bi-erbâîne âmen; ve inne fukarâe'l-müslimîne yedhulûne'l-cennete kable ağniyâihim bi- erbaîne âmen, ve inne sâliha'l-abîdi yedhulûne'l-cennete kable'l- âharîne*

⁸ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.77, no:142; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.251, no:4112; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.196, no:13215; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.475, no:16621; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.45, no:10217.

bi-erbâîne âmen, ve inne ehle'l-müdüni yedhulûne'l- cennete kable ehli'rustâki bi-erbâîne âmen, li-fadli'l-medâini, ve'l- cemâati ve hılka'z-zikri; ve izâ kâne belâi, hussû bihi dûnehüm.)

(El-enbiyâu küllühüm yedhulûne'l-cennete kable süleymâne'bni dâvûde aleyhi's-selâmi bi-erbâîne âmen) “Peygamberlerin hepsi, Dâvud oğlu Süleyman AS’dan kırk sene önce cennete girerler.”

(Ve inne fukarâe'l-müslimîne yedhulûne'l-cennete kable aġniyâihim bi-erbaîne âmen) “Müslümanların fakirleri de zenginlerinden kırk sene önce cennete girerler. *(Ve inne sâliha'l- abîdi yedhulûne'l-cennete kable'l-âharîne bi-erbâîne âmen)* Kulların sâlihleri de diğerlerinden kırk sene önce cennete girerler.”

(Ve inne ehle'l-müdüni yedhulûne'l-cennete kable ehli'rustâki bi-erbâîne âmen) “Şehirliler ise köy halkından kırk sene önce cennete girerler. *(Li-fadli'l-medâini, ve'l-cemâati ve hılka'z-zikri)* Bunun sebebi, şehirlerdeki cemaatin ve oradaki zikir halkalarının fazileti; *(ve izâ kâne belâi, hussû bihi dûnehüm)* ve belâ geldiğinde, önce şehirlilere gelmesidir.”

Süleyman AS vardı; Hz. Dâvud AS’ın oğlu Süleyman AS ki, kurtlara kuşlara, bütün mahlûkata emreder, onların sözlerini duyar, anlardı. Ona verilen saltanat hiçbir peygambere verilmemiştir. Gökte uçar, ordusunu gökte yürütürdü.

“—Bütün enbiyâ, bütün peygamberler Süleyman AS’dan 40 yıl önce cennete girecek.” buyruluyor.

Bu 40 yıl bizim yılımızla değil, ahiret yılıyla, çok uzun zaman! Dünyadaki saltanatına mukabil, o peygamber cennete diğer peygamberlerden 40 yıl sonra girecek.

Gel sen bugünün zengininin yarını nasıl olacağını hesap et! Kazanırken haramdan kazanmış, yalanla kazanmış, düzenle, faizle kazanmış... Kökü haram! Helaline hesap var, haramına da azap var! Bu böyleyken, onun çalımından yanına varılmaz. O üç kuruş kazandığı haram parasından dolayı müslümana kardeşçe muamele yapamaz. Hor hakir görür.

Neden? Üç kuruşu var. Bundan daha çirkin bir şey yoktur. O cennete girse bile, Allah onu fakirlerden sonra alacak!

O zenginler ki helâlinden kazanmışlardır ama fukarâ-i müslimîn, helalinden kazanan zenginlerden 40 yıl önce cennete girecek. Haramdan kazananlardan değil. Haramdan kazanan onun hesabını verecek. Nasıl verecekse versin artık.

Şehir halkından cennete girecekler, Köyde yaşayanlardan, şehirden gayri yerlerde yaşayanlar 40 yıl önce cennete girecekler. Sebebi; şehirlerin üstünlüğünden dolayı!”

Neden? Şehirlerde cemaat çoktur, zikir halkaları vardır. Nasihat halkaları, ders halkaları vardır. Medreseleri vardır mektepleri vardır. Her şeyleri

vardır. Ondan dolayıdır ki o bir mıknatıstır. Bütün hayırları kendisine çeker. Asıl zenginliğin köyde olması lazım gelirken, köydeki zenginliği şehir, mıknatısı vasıtasıyla almıştır.

Ben öyle bilirim ki, köylerde birçok kimseler sabahleyin yüzlerini yıkamadan, ilk vazifeleri hemen öküzünün arkasında durup tarlaya gitmektir. O da babasından öyle görmüştür. Ders görmemiş, nasihat görmemiş zavallı; yüz yıkamasını bile bilmeyenlerini bilirim.

Ama şehirlerde bunu bulamazsınız. Şehirde herkes hiç olmazsa namazını kılmaya bile temizliğin iktizasını diyerek güzel bir yıkanır. Elini yıkar yüzünü yıkar, elini yüzünü yıkamadan yemeğe oturmaz.

Allah cümlemizi affetsin. Tevfîkât-ı samedâniyesine mazhar eylesin... Birbirimizi kardeş bilerek, birbirlerine kardeş gibi muamele eden ve birbirlerinin ciğerine, yüreğine bakan kullarının arasına bizleri de kabul etsin... Âmin.

Li'llâhi'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

